

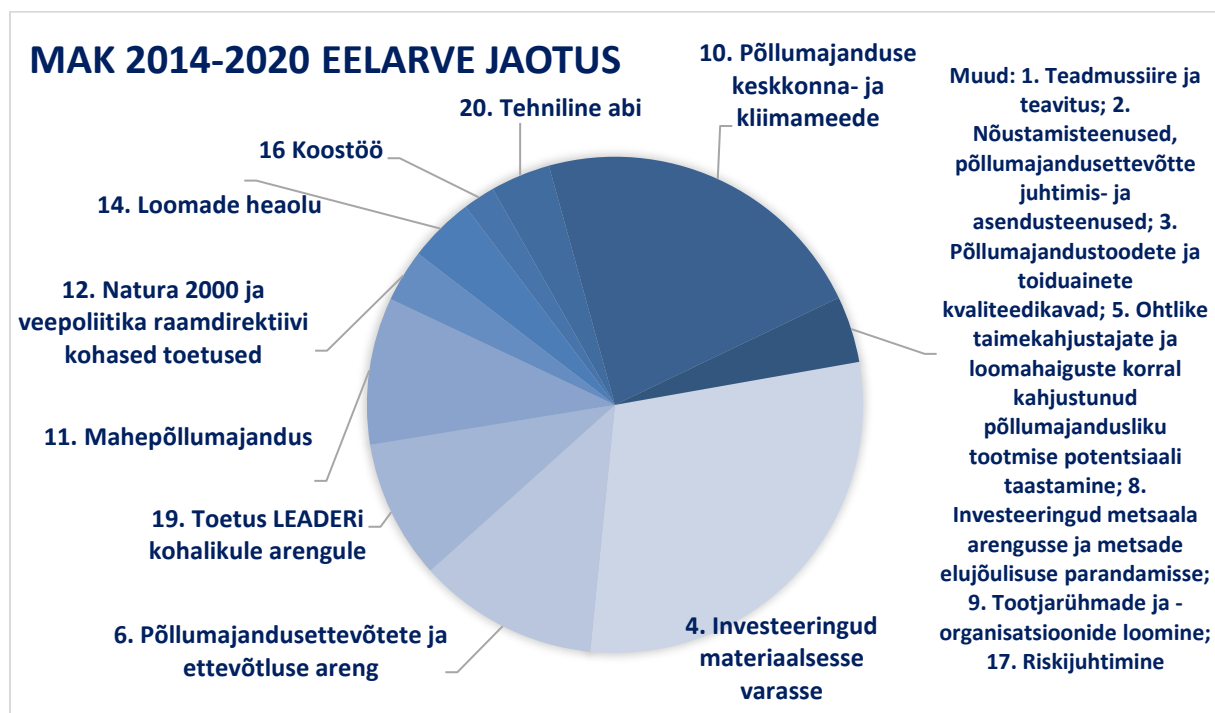

Eesti maaelu arengukava 2014–2020

2019. aasta seirearuande kokkuvõtte kodanikele

Maaelu arengu poliitika on osa Euroopa Liidu ühisest põllumajanduspoliitikast (ÜPP) ja seda rahastatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD). EAFRD vahendite kasutamist juhib Maaeluministeerium Eesti maaelu arengukava (MAK) 2014–2020 alusel. MAK raames on Eestil võimalik kasutada ligikaudu 992 miljonit eurot avaliku sektori toetusraha põllumajanduse ja maaelu arengu tagamiseks. MAK 2014–2020 programmdokument on kättesaadav Maaeluministeeriumi kodulehel: [LINK](#).

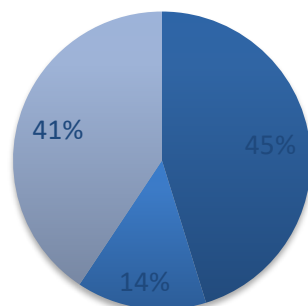
MAK 2014–2020 põhieesmärk on eelkõige panustada põllumajanduse konkurentsivõime tõstmisesse, parandada loodusvarade jätkusuutlikku majandamist, tõhustada kliimameetmeid ning tagada maapiirkondade tasakaalustatud ja territoriaalne areng Eesti maapiirkonna ettevõtjate ja kohaliku algatuse kaudu. Spetsiifilised eesmärgid on koondatud kuude prioriteeti, mille all on omakorda sihtvaldkonnad ja kindlaks määratud toetusmeetmed. Kokku rakendatakse MAK raames üle 20 (ala)meetme.

MAK 2014-2020 2019. aasta seirearuanne

Iga-aastaselt on Eestil kohustus esitada Euroopa Komisjonile seirearuanne, milles jälgitakse arengukava rakendamise seisu ja erinevate näitajate saavutustasemeid. See tagab, et avaliku sektori raha kulutatakse vastavalt MAKis määratud tegevustele. 2019. aasta lõpu seisuga oli MAK toetusi määratud 648 miljoni euro ulatuses (65% eelarvest) ning väljamakseid tehtud 448 miljoni euro ulatuses (45% eelarvest). Kogu 2019. aasta MAK seirearuanne on kättesaadav [SIIT](#).

MAK toetuse väljamaksed 2014-2019

■ Makstud summa 2014-2018 ■ Makstud summa 2019 ■ Eelarve jääk

Allikas: Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet

Meede 1 Teadmussiire ja teavitus eesmärk on tõsta põllumajandus-, toidu- ja metsandussektori ettevõtjate ning nende töötajate teadlikkust. Uute teadmiste leviku soodustamisega aidatakse kaasa biomajanduse arengule ja kohanemisele uute väljakutsetega ressursside säästlikuks kasutamiseks. Toetust on võimalik taotleda üleriigiliste ja maakondlike tegevuste korraldamiseks või pikaajaliste teadmussiirde programmide rakendamiseks. Meetme 1 kohta perioodiks 2014–2020 planeeritud eelarve on 14,5 mln eurot. Sellest on perioodil 2014-2019 toetust välja makstud summas 5,8 mln eurot. Toetatud koolitustegevustes on osalenud 5040 inimest.

Meede 2 Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused eesmärgiks on nõustamisteenuse pakkumisega aidata kaasa põllumajandusega tegelevatele isikute majapidamiste või ettevõtete jätkusuutlikule majandamisele või tulemuslikkuse tõhustamisele ning konsulentide koolitamine, et tagada nende asja- ja ajakohased teadmised ning parandada nõustamisteenuste kvaliteeti. Meetme 2 perioodiks 2014–2020 planeeritud eelarve on 8,6 mln eurot. 31.12.2019 seisuga on toetust makstud summas 3,7 mln eurot. Nõustamist saanud toetuse saajate arv on 3984 inimest ja koolitatud on 478 nõustajat.

Meede 3 Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad eesmärgiks on põllumajandustootjate jätkusuutlikkuse ja konkurentsivõime suurendamine. Spetsiifilisteks eesmärkideks on toidu tarneahela toimimise parandamine, põllumajandustoodetele lisandväärtuse andmine ning kvaliteedikavade raames toodetud toodete osas tarbijate teadlikkuse suurendamine. Meetme 3 avaliku sektori kogukulude väärtuseks eurodes perioodil 2014-2020 on planeeritud 1 mln eurot. Seisuga 31.12.2019 oli tehtud meetmest väljamakseid summas 265 681 eurot.

Meede 4 Investeeringud materiaalsesse varasse jaguneb neljaks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 4.1 „Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks“;
- 2) tegevuse liik 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“;

- 3) tegevuse liik 4.3 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid“;
- 4) tegevuse liik 4.4 „Kiviaia taastamise toetus“.

Tegevuse liigi 4.1 eesmärgiks on põllumajandusettevõtjate tulemuslikkuse parandamine ja keskkonnanahoidliku põllumajandustootmise arendamine. 31.12.2019 seisuga on kumulatiivselt tehtud toetatavatele tegevustele väljamakseid 101 mln eurot, mis moodustab 62% perioodi 2014-2020 kogueelarvest 160 mln eurot. Toetust on saanud 789 põllumajanduslikku majapidamist investeringute tegemiseks.

Tegevuse liigi 4.2 eesmärgiks on ühistute ja muude toiduainetööstuse ettevõtjate omavahelise koostöö edendamine ning ühise töötlemisega alustamisele kaasa aitamine, mis veelgi parandaks põllumajandustootjate positsiooni tarneahelas. Tegevuse liigi 4.2 on seisuga 31.12.2019 väljamakseid tehtud 28,7 mln eurot. See on 38% planeeritud eelarvest 75,4 mln eurot. Toetatud on 116 tegevust investeerimiseks põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise.

Tegevuse liigi 4.3 eesmärk on maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamine ja sihtotstarbelise kasutuse tagamine korrastatud kuivendussüsteemide ja juurdepääsuteede kaudu. Perioodil 2014-2019 on tehtud toetatavatele tegevustele väljamakseid 22 mln eurot. Välja on makstud 45% eelarvest 49 mln eurot.

Tegevuse liigi 4.4 eesmärk on aidata kaasa kõrge ajaloolise, kultuurilise ja maastikulise väärtusega traditsiooniliste põllumajandusmaastike säilimisele. Kiviaedade rajamise ja taastamise kaudu säilitatakse ja suurendatakse maastike esteetilist väärtust, luuakse elupaiku ning suurendatakse bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust. Tegevuse liigi 4.4 kogueelarve perioodiks 2014-2020 on 2,5 mln eurot. Perioodil 2014-2019 on toetust välja makstud 1,1 mln eurot. Väljamakstud toetuse summa moodustab planeeritud eelarvest 45%. Toetatud on 187 tegevust kiviaedade rajamiseks ja taastamiseks.

Meede 5 Loodusõnnetustes ja katastroofides kahjustatud põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine alt rakendatakse toetust investeringuteks, mille eesmärk on teha korda loodusõnnetuses, ebasoodsates ilmastikutingimustes ja katastroofides kahjustunud põllumajandusmaa ning taastada tootmise potentsiaal. Eesmärk on toetada ohtlike taimekahjustajate ja loomahaiguste esinemisel ettevõtte põllumajandusliku tootmispotentsiaali taastamist. Programmiperioodil 2014–2020 on kavandatud eelarve kokku 2 mln eurot. Seisuga 31.12.2019 on toetust makstud 1,4 mln eurot.

Meede 6 Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng jaguneb kolmeks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 6.1 „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine“;
- 2) tegevuse liik 6.3 „Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine“;
- 3) tegevuse liik 6.4 „Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas“.

Tegevuse liigi 6.1 eesmärgiks on noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise hõlbustamine ja põllumajanduses põlvkondade vahetusele kaasaaitamine ning kaasaegsete teadmistega ja kogemustega põllumajandustootjate jätkusuutliku vanuselise struktuuri kujundamisele kaasaaitamine. Tegevuse liigi kogueelarve on 22,1 mln eurot. Väljamakstud toetuste summa seisuga 31.12.2019 oli 15,6 mln eurot, mis teeb väljamakstud toetuse summa osakaaluks 71%. Toetatud on 459 noort põllumajandustootjat äriettevõtte alustamisel.

Tegevuse liigi 6.3 eesmärk on aidata kaasa mitmekesise põllumajandusettevõtete struktuuri säilimisele ja spetsiifilised eesmärgid on väikeste põllumajandusettevõtete põhivara moderniseerimine ning majandusliku toimimise parandamine. Tegevuse liigi 6.3 eelarveks perioodil 2014–2020 on planeeritud 30 mln eurot. Perioodil 2014–2019 on toetust makstud 25,2 mln eurot, s.o 84% kogu programmiperioodiks planeeritust. Väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks on makstud toetust 1 738 ettevõttele.

Tegevuse liigi 6.4 eesmärk on maapiirkonnas (eelkõige keskustest eemale jäävates piirkondades) püsiva majandusliku baasi ning sobivate ja atraktiivsete töökohtade loomise soodustamiseks maaettevõtluse mitmekesistamine ja arendamine. Üheks maaettevõtluse tulevikuvõimaluseks on ka taastuvenergiad, sh bioenergiad, põhinevate lahenduste laialdasem kasutuselevõtt. Perioodi 2014–2020 planeeritud avaliku sektori kogukulu on 64,6 mln eurot. Väljamakstud toetuse summa seisuga 31.12.2019 on 28,5 mln eurot, mis on 44% kogu programmiperioodiks kavandatust. Toetust investeerimiseks mittepõllumajanduslikesse tegevustesse maapiirkondades on saanud 318 ettevõtjat.

Meede 8 Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamise eesmärk on majandada metsa jätkusuutlikult ja tulemuslikult, mis soodustab metsa elujõulisuse tõstmist metsa liigilise koosseisu parandamise või muude metsakasvatusevõtete rakendamise kaudu, metsa bioloogilise mitmekesisuse, tervikliku ökosüsteemi ja kaitsefunktsiooni säilimist ja taastamist, aidates alal hoida metsa multifunktsionaalset rolli ning selle vaimset ja kultuurilist pärandit. Meetme 8 planeeritud eelarve perioodiks 2014–2020 on 8,9 mln eurot. Seisuga 31.12.2019 oli meetmest 8 väljamakstud toetuse summa 5,3 mln eurot.

Meede 9 Tootjarühmade ja –organisatsioonide loomine eesmärk on põllumajandusega tegelevate ettevõtjate ja erametsaomanike konkurentsivõime tõstmine ja turujõu suurendamine nende ühise majandustegevuse edendamise kaudu. Meetme 9 avaliku sektori kogukulud eurodes perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 6 mln eurot. Seisuga 31.12.2019 oli tehtud väljamakseid 3,9 mln euro eest ja toetust saanud 24 tegevust, kus osales 263 põllumajanduslikku majapidamist.

Meede 10 Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede toetusega hüvitatakse õigusaktidega määratletust keskkonnasõbralikumate, kuid samas kulukamate tegevustega kaasnevad kulud või saamata jäänud tulu kas tervikuna või osaliselt. Meetme 10 tegevuste liigid on „Keskkonnasõbraliku majandamise toetus“, „Piirkondlik veekaitse toetus“, „Piirkondlik mullakaitse toetus“, „Keskkonnasõbraliku aianduse toetus“, „Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus“, „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ ja „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“. Meetme 10 avaliku sektori kogukulud seisuga 31.12.2019 on 138 mln eurot. Perioodil 2014–2020 planeeritud eelarveks on 220 mln eurot ja seega välja on makstud 68% eelarvest. Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetme toetusega on 2019. aastal kaetud 488 049 hektarit.

Meede 11 Mahepõllumajandus eesmärkideks on arendada mahepõllumajandust ning suurendada mahepõllumajanduse konkurentsivõimet, säilitada ja suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust, säilitada ja parandada mullaviljakust ja veekvaliteeti ning parandada loomade heaolu. Perioodil 2014–2020 on meetme 11 planeeritud eelarveks 95,2 mln eurot. Perioodil 2014–2019 olid meetme 11 avaliku sektori kogukulud 63 mln eurot, s.o 66% kogu programmiperioodiks planeeritud avaliku sektori kogukuludest. 2019. aastal toetati mahepõllumajandusele üleminekuks 10 421 hektarit ja mahepõllumajandusega jätkamiseks 165 262 hektarit põllumajandusmaad.

Meede 12 Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused jaguneb kaheks tegevuse liigiks:

- 1) „Natura 2000 toetus põllumajandusmaale“;
- 2) „Natura 2000 toetus erametsamaale“.

Natura 2000 toetus põllumajandusmaale eesmärk on tagada Natura 2000 võrgustiku aladel looduskaitseõuete täitmine, säilitada nendes piirkondades põllumajanduslik tegevus ning aidata seal kohaneda piirangutega, mis tulenevad nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ (loodusliku linnustiku kaitse, linnudirektiiv) ja nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ (loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse, loodusedirektiiv) rakendamisest, et aidata kaasa Natura 2000 alade tõhusale majandamisele.

Natura 2000 toetus erametsamaale eesmärk on aidata toetusega kaasa Natura 2000 ala erametsamaa säästvate kasutusele ja kaitsta Natura 2000 erametsamaa piiranguvööndis, hoiualal sihtkaitsevööndis ja projekteeritavatel aladel asuvaid loodusväärtusi.

Perioodil 2014–2020 on meetme 12 planeeritud eelarveks 33,8 mln eurot. Perioodil 2014–2019 oli avaliku sektori kogukulud 23,4 mln eurot, s.o 69% kogu programmiperioodiks planeeritud eelarvest. 2019. aastal toetati 20 153 hektarit Natura 2000 põllumajandusmaad ja 64 116 hektarit Natura 2000 metsamaad.

Meede 14 Loomade heaolu eesmärgiks on tõsta loomakasvatavate teadlikkust loomade heaolust ja toetada põllumajandustootjaid, kes täidavad loomade heaolu kõrgemaid nõudeid, parandades sellega loomade heaolu ja tervist ning tagades neile loomuomasemad pidamistingimused. Perioodil 2014–2020 on planeeritud eelarveks 42,5 mln eurot. 2014–2019 olid avaliku sektori kogukulud 26,2 mln eurot, s.o 62% kogu programmiperioodiks planeeritud. 2019. aastal oli toetust saanud loomühikute arv 89 112.

Meede 16 Koostöö raames rakendatakse järgmisi tegevuse liike: innovatsiooniklaster; uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine ja lühikesed tarneahelad. Perioodiks 2014–2020 on meetme 16 eelarveks planeeritud 20,7 mln eurot. Seisuga 31.12.2018 on toetus makstud 5,4 mln eurot ja toetatud on 40 koostööprojekti.

Meede 19 Toetus LEADERi kohalikule arengule põhineb lähenemisel, mille põhielementideks on avaliku ja erasektori partnerluses loodud kohalikud tegevusgrupid, kes koostavad piirkonnapõhised kohaliku arengu strateegiad. Nii strateegiate väljatöötamine kui ka rakendamine toimub alt-üles põhimõttel. Strateegiad koosnevad omavahel seotud ja mitut valdkonda hõlmavatest toetusmeetmetest. Lisaks koostööle on LEADERis väga oluline võrgustikutöö soodustamine ja uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine.

Meetme 19 avaliku sektori kogukulud eurodes perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 90 mln eurot. Seisuga 31.12.2019 on meetme 19 avaliku sektori kogukulude väärtuseks 50,3 mln eurot, s.o 56% kogu programmiperioodiks planeeritud avaliku sektori kogukuludest. Eestis tegutseb 26 kohalikku tegevusgruppi ja nende strateegiatega on hõlmatud 63,84% maapiirkonna elanikest. LEADER toetatud projektide abil on loodud 913 töökohta.

Meede 20 „Liikmesriikide algatusel antav tehniline abi“ toetab arengukava rakendamisega seotud tegevusi, täpsemalt arengukava ettevalmistamise, juhtimise, seire, hindamise, teavitamise ja kontrolliga seotud tegevusi. Tehnilise abi toetuse eelarve programmiperioodiks 2014–2020 on kokku 38 mln eurot. 31.12.2019 seisuga on tehnilist abi välja makstud 31 mln eurot.